

MINISTERSTWO EDUKACJI
NARODOWEJ

Dorota Frąk

Wykonywanie rysunku instruktażowego fryzury 514[01].Z2.06

Poradnik dla ucznia

Wydawca
Instytut Technologii Eksploatacji – Państwowy Instytut Badawczy
Radom 2007

Recenzenci:

mgr Danuta Matuszewska
mgr inż. Izabela Suligowska

Opracowanie redakcyjne:

mgr Małgorzata Sołtysiak

Konsultacja:

mgr Marek Rudziński
mgr Małgorzata Sołtysiak

Poradnik stanowi obudowę dydaktyczną programu jednostki modułowej 514[01].Z2.06 „Wykonywanie rysunku instruktażowego fryzury”, zawartego w modułowym programie nauczania dla zawodu fryzjer.

Wydawca

Instytut Technologii Eksploatacji – Państwowy Instytut Badawczy, Radom 2007

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie	3
2. Wymagania wstępne	5
3. Cele kształcenia	6
4. Materiał nauczania	7
4.1. Linie rysunkowe	7
4.1.1. Materiał nauczania	7
4.1.2. Pytania sprawdzające	9
4.1.3. Ćwiczenia	9
4.1.4. Sprawdzian postępów	10
4.2. Rysunek żurnalowy, techniki kopiowania i skalowania rysunków	11
4.2.1. Materiał nauczania	11
4.2.2. Pytania sprawdzające	13
4.2.3. Ćwiczenia	13
4.2.4. Sprawdzian postępów	15
4.3. Symbole zabiegów fryzjerskich	16
4.3.1. Materiał nauczania	16
4.3.2. Pytania sprawdzające	20
4.3.3. Ćwiczenia	21
4.3.4. Sprawdzian postępów	22
4.4. Rysunek instruktażowy	23
4.4.1. Materiał nauczania	23
4.4.2. Pytania sprawdzające	26
4.4.3. Ćwiczenia	26
4.4.4. Sprawdzian postępów	27
5. Sprawdzian osiągnięć	28
6. Literatura	33

1. WPROWADZENIE

Poradnik będzie Ci pomocny w przyswajaniu wiedzy z zakresu rysunku technicznego, rysunku żurnalowego i instruktażowego. Poradnik zawiera:

W poradniku zamieszczono:

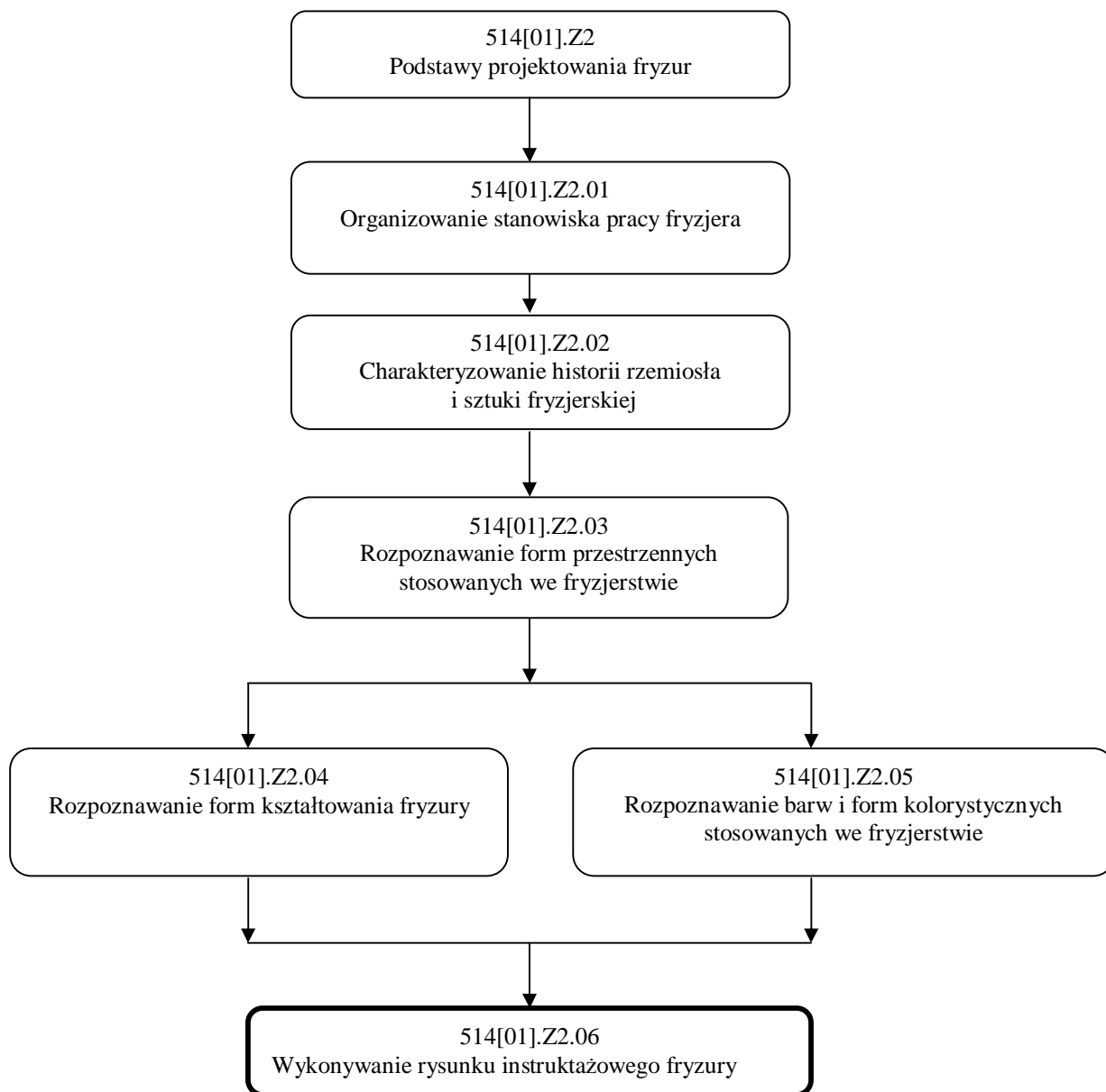
- wymagania wstępne, czyli wykaz niezbędnych umiejętności i wiedzy, które powinieneś mieć opanowane, aby przystąpić do realizacji tej jednostki modułowej.
- cele kształcenia tej jednostki modułowej.
- materiał nauczania umożliwiający samodzielne przygotowanie się do wykonania ćwiczeń i zaliczenia sprawdzianów. Wykorzystaj do poszerzenia wiedzy wskazaną literaturę oraz inne źródła informacji.

Obejmuje on również ćwiczenia, które zawierają:

- wykaz materiałów, narzędzi i sprzętu potrzebnych do realizacji ćwiczenia,
- pytania sprawdzające wiedzę potrzebną do wykonania ćwiczenia,
- sprawdzian teoretyczny.

Przykłady ćwiczeń oraz zestawy pytań sprawdzających Twoje opanowanie wiedzy i umiejętności z zakresu całej jednostki. Prawidłowe wykonanie ćwiczeń jest dowodem osiągnięcia umiejętności praktycznych określonych w tej jednostce modułowej. Wykonując sprawdziany postępów powinieneś odpowiadać na pytanie tak lub nie, co oznacza, że opanowałeś materiał albo nie.

Jeżeli masz trudności ze zrozumieniem tematu lub ćwiczenia, to poproś nauczyciela lub instruktora o wyjaśnienie i ewentualne sprawdzenie, czy dobrze wykonujesz daną czynność. Po zrealizowaniu materiału spróbuj zaliczyć sprawdzian osiągnięć z zakresu tematyki jednostki modułowej.

Schemat układu jednostki modułowej

2. WYMAGANIA WSTĘPNE

Przystępując do realizacji programu jednostki modułowej powinieneś umieć:

- korzystać z różnych źródeł informacji,
- analizować tekst ze zrozumieniem,
- interpretować rysunki i zdjęcia,
- szkicować głowę i jej elementy,
- szkicować elementy fryzur i fryzury,
- dobierać narzędzia i przybory do rysowania.

3. CELE KSZTAŁCENIA

W wyniku realizacji programu jednostki modułowej powinieneś umieć:

- rozróżnić rodzaje i grubości linii rysunkowych,
- wymienić i zastosować techniki kopiowania rysunków,
- wyskalować fryzurę lub jej fragmenty,
- rozróżnić i zastosować oznaczenia graficzne stosowane w rysunkach instruktażowych,
- odczytać rysunek żurnalowy,
- wykonać instruktażowy rysunek fryzury,
- wykonać projekt fryzury.

4. MATERIAŁ NAUCZANIA

4.1. Linie rysunkowe

4.1.1. Materiał nauczania

Rysunek jest prawie nieograniczony w oddziaływaniu, jest powszechnym środkiem wyrażania myśli. Niektóre rodzaje rysunków wymagają jednak od odbiorcy specjalnego przygotowania. Takim jest rysunek techniczny. Wszystkie rysunki wykonywane przez pracowników określonego zawodu noszą ogólną nazwę rysunków zawodowych. Do rysunków zawodowych zaliczamy:

- rysunki techniczne,
- rysunki odręczne.

Zasady i przepisy ustalające ostateczną postać rysunku wynikają z państwowych i międzynarodowych ustaleń i określane są jako normy, dlatego zasady rysunku technicznego są uniwersalne i możliwe do odczytania.

Czytelności i przejrzystości rysunku technicznego zależy od zastosowanych na rysunku linii. Stosowane są różne rodzaje i odmiany linii. Każdy rodzaj ma swoje osobne zastosowanie w rysunku określone odpowiednią normą. Norma dotycząca zastosowania linii rysunkowych to Polska Norma PN-82/N-01616.

Do wykonywania rysunków technicznych służą następujące rodzaje linii:

- linia ciągła,
- linia kreskowa,
- linia punktowa,
- linia falista.

linia	gruba	cienka
ciągła		
kreskowa		
punktowa		
falista		

Rys. 1. Rodzaje linii

Poza tym wyróżnia się linie:

- linia gruba,
- linia cienka.

Grubość linii zależy od wielkości rysowanego przedmiotu i stopnia złożoności jego budowy, zagęszczenia linii, formatu arkusza rysunkowego (im większy arkusz rysunkowy, tym grubsze linie). Orientacyjne grubości linii rysunkowych wynoszą:

Tabela 1. Linie stosowane do rysunku

Orientacyjna grubość linii			Format rysunku
Bardzo gruba	gruba	cienka	
1,0	0,5	0,25	A1 i A2
0,7	0,35	0,2	A3 i A4

Do rysunków fryzjerskich gruba linia powinna mieć wymiar do 0,5 mm, cienka powinna mieć grubość około 0,18 mm.

Liniami ciągłymi grubymi rysuje się widoczne krawędzie obrysu, obramowania rysunku, linie określające format arkusza.

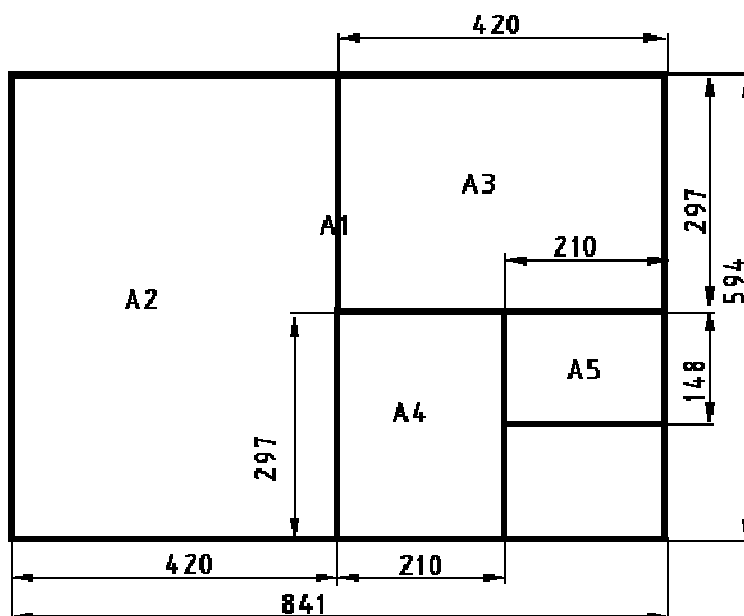
Liniami ciągłymi cienkimi rysuje się linie wymiarowe, pomocnicze, odniesienia oraz linie kreskowania przekrojów.

Linie kreskowe cienkie wyznaczają zarysy niewidocznych przedmiotów.

Linie punktowe cienkie określają osie i płaszczyzny symetrii oraz osie średnic.

Linie faliste cienkie oznaczają urwania przedmiotów, przedstawienia kształtu pierwotnego lub ostatecznego.

Do rysunku technicznego stosowane są arkusze rysunkowe określonej wielkości, zwane formatami. Formaty arkuszy są znormalizowane. Oznaczenie formatu składa się z symbolu literowego (A oznacza dany szereg wielkości arkuszy) i symbolu cyfrowego (0,1,2, 3, 4 - oznaczają wielkość formatu).

Rys.2. Różne rodzaje linii stosowane do rysunku technicznego

Do kreślenia rysunków technicznych stosuje się ołówki o różnym stopniu twardości. Dzieli się je na trzy grupy:

- miękkie - oznaczone symbolem B (1B, 2B, 3B),
- średnie - oznaczone symbolem HB,
- twarde - oznaczone symbolem H (1H, 2H, 3H).

Twarde ołówki służą do rysowania dokładnych rysunków technicznych, miękkie do rysunków artystycznych i odręcznych.

4.1.2. Pytania sprawdzające

Odpowiadając na pytania, sprawdzisz, czy jesteś przygotowany do wykonania ćwiczeń

1. Co to jest rysunek zawodowy?
2. Jakie przepisy określają zasady rysowania linii?
3. Jakie są rodzaje linii?
4. Do jakich elementów rysunku stosowane są poszczególne linie?
5. Co to jest format arkusza?
6. Jakie są formaty arkuszy?
7. Jaka jest numeracja ołówków do kreślenia rysunków technicznych?

4.1.3. Ćwiczenia

Ćwiczenie 1

Uzupełnij tabelę:

Rodzaj linii	Zastosowanie linii
Linia ciągła gruba	
	Określają osie i płaszczyzny symetrii oraz osie średnic.
Linia falista cienka	
	Rysuje się widoczne krawędzie obrysu, obramowania rysunku, linie określające format arkusza.

Sposób wykonania ćwiczenia

Aby wykonać ćwiczenie, powinieneś:

- 1) zapoznać się z opisem kompozycji w sztukach wizualnych (materiał nauczania pkt. 4.1.1.),
- 2) wpisać odpowiedź do tabeli,
- 3) porównać swoją tabelę z tabelami opracowanymi przez koleżanki/ kolegów.

Wyposażenie stanowiska pracy:

- karta ćwiczenia,
- materiały piśmiennicze,
- literatura z rozdziału 6.

Ćwiczenie 2

Wykonaj samodzielnie podział arkusza rysunkowego zgodnie z formatami arkuszy.

Sposób wykonania ćwiczenia

Aby wykonać ćwiczenie, powinieneś:

- 1) zapoznać się z materiałem nauczania (materiał nauczania pkt. 4.1.1.),
- 2) wykonać podział arkusza,
- 3) zaprezentować wykonane ćwiczenie,
- 4) dokonać oceny ćwiczenia.

Wyposażenie stanowiska pracy:

- materiały piśmiennicze,
- arkusze papieru A1,
- literatura z rozdziału 6.

4.1.4. Sprawdzian postępów

Czy potrafisz:

	Tak	Nie
1) podać rodzaje linii rysunkowych?	..	..
2) podać zastosowanie linii rysunkowych?	..	..
3) podać zasady podziału arkuszy rysunkowych?	..	..
4) podać jakie przepisy określają rodzaje linii rysunkowych?	..	..
5) określić pojęcie „rysunek zawodowy”?	..	..

4.2. Rysunek żurnalowy, techniki kopiowania i skalowania rysunków

4.2.1. Materiał nauczania

W odwzorowywaniu i projektowaniu fryzur można posługiwać się wieloma metodami rysunku. Rysunek odręczny umożliwia szybkie przedstawienie na papierze form płaskich i przestrzennych. Wszystkie odległości i wymiary określa się „na oko”, to znaczy bez mierzenia a jedynie przez uchwycenie odpowiednich proporcji. Wykonany rysunek musi być odpowiednio skomponowany i estetyczny. Rysowanie odręczne wykonuje się natury, z pamięci i z wyobraźni.

Rysunek z natury to odwzorowanie formy, przedmiotu, na który patrzymy, obserwując jego kształt, proporcje i ustawienie względem nas. W każdej chwili jest możliwe porównanie rysunku przedmiotem w naturze.

Rysunek z pamięci to odtworzenie przedmiotu oglądanego poprzednio i zapamiętanego. Można go wykonywać w różnych proporcjach i pozycjach.

Rysunek z wyobraźni to rysowanie formy nigdy nieoglądanej, ale którą chcielibyśmy stworzyć. Posługujemy się nim przy projektowaniu fryzur, ubiorów, obuwia.

Uproszczony rysunek odręczny przedstawiający projekty określany jest jako **rysunek żurnalowy**. Jest to rysunek oparty na uproszczeniu podstawowych elementów ciała ludzkiego i podkreśleniu cech ubioru lub fryzury. Zwykle sylwetki ludzkie w rysunku żurnalowym tracą prawidłowe proporcje i ulegają zniekształceniom dla podkreślenia wybranego elementu. Cechą charakterystyczną jest wydłużenie nóg i zwiększenie stóp, podkreślenie linii pionowych, zmniejszenie i wydłużenie głowy, zachwianie proporcji między częścią twarzową a mózgowczą.

Rys. 3. Uproszczony rysunek odręczny [9]

Rys. 4. Uproszczony rysunek odręczny cd. [9]

Rysunki można kopiować na wiele sposobów: używając fotografii, urządzeń kserograficznych czarnobiałych i kolorowych, technik komputerowych i kolorowego wydruku, rysunku odręcznego. Jest kilka technik rysunkowego kopiowania. Najprostszą z nich jest kopiowanie za pomocą kalki technicznej. Wierność powstałej kopii rysunku zależy od dokładności wykonywania. Technika polega na przyłożeniu kalki technicznej do kopiowanego rysunku żurnalowego, czytelne i dokładne naniesienie za pomocą zróżnicowanych linii konturów kopiowanego rysunku. Prawidłowo skopiowany rysunek ukazuje dokładnie elementy pierwowzoru. Wykończenie kalki polega na podkolorowaniu kopii za pomocą kredek, farb lub tuszu. Używając kalki możemy wykonać kopię na arkuszu papieru. Dokładamy kalkę do papieru tak, aby przerysowanie linie dotykały arkusza, następnie jeszcze raz przerysujemy kopie (otrzymana na arkuszu kopia jest lustrzanym odbiciem kopiowanego oryginału). Rysunek wykańczamy za pomocą kredek, farb, tuszu. Kopiowanie za pomocą kalki łatwiej jest wykonać na podstawie rysunku żurnalowego. Do kopiowania zdjęć należy podejść z jeszcze większą dokładnością. Najłatwiej jest kopiować zdjęcia o jasnych barwach gdyż linie są lepiej rozpoznawalne. Na powstającej kopii samodzielnie ustalamy przebieg najważniejszych linii rysunku używając różnych grubości. Nie odwzorowujemy wszystkich linii, lecz tylko te, które stanowią najważniejsze zarysy elementów. Kopie możemy wykończyć podobnie jak przy kopiowaniu rysunków żurnalowych podmalowując kalkę lub wykonując lustrzane odbicie rysunku na arkuszu papieru.

Rysunki żurnalowe mogą być kopiowane z jednoczesną zmianą wymiarów. Takie kopiowanie określane jest jako **skalowanie**. Kopiowanie ze zmienioną skalą wykonuje się najczęściej przy pomocy siatki geometrycznej. Technika skalowania za pomocą siatki polega na naniesieniu na kopiowany rysunek układu linii pionowych i poziomych tworzących siatkę. Następnie wykonuje się taki sam układ siatki w zwiększonej lub zmniejszonej skali. Każdy

element kopiowanego rysunku jest przypisany określonemu polu siatki. Linie znajdujące się w określonym polu oryginału przenoszone są do odpowiedniego pola siatki w zwiększonej lub zmniejszonej skali. Zwracamy uwagę na poprawność kopiowania elementów pól nie tracąc jednocześnie kontroli nad powstawaniem całej kopii rysunku. Dlatego cały czas porównujemy powstającą kopię z rysunkiem żurnalowym. Powodzenie wykonania zależy od dokładności wykonania poszczególnych elementów. W celu wykończenia rysunku koloruje się je zgodnie ze wzorem. W przypadku małych rysunków stosuje się powiększenia, a w przypadku dużych pomniejszenia wielkości. Rysunki te mogą służyć jako składowe części dokumentacji fryzury.

4.2.2. Pytania sprawdzające

Odpowiadając na pytania, sprawdzisz, czy jesteś przygotowany do wykonania ćwiczeń

1. Jakie są rodzaje rysunku odręcznego?
2. Co to jest rysunek żurnalowy?
3. Do jakich celów stosuje się rysunki żurnalowe?
4. Jakie są cechy rysunku żurnalowego?
5. Co to jest kopiowanie rysunków?
6. Jakie są techniki kopiowania rysunków?
7. Co to jest skalowanie?
8. Do jakich rozmiarów można skalować rysunki żurnalowe?

4.2.3. Ćwiczenia

Ćwiczenie 1

Wykonaj rysunek żurnalowy sylwetki wraz z fryzurą uwzględniając aktualne trendy mody.

Sposób wykonania ćwiczenia

Aby wykonać ćwiczenie, powinieneś:

- 1) zapoznać się z zasadami wykonywania rysunku żurnalowego (materiał nauczania pkt. 4.2.1.),
- 2) zapoznać się z trendami mody,
- 3) wykonać rysunek żurnalowy,
- 4) zaprezentować wykonane ćwiczenie,
- 5) dokonać oceny ćwiczenia.

Wyposażenie stanowiska pracy:

- narzędzia i przybory do rysowania,
- arkusze papieru A4,
- literatura z rozdziału 6.

Ćwiczenie 2

Wykonaj kopiowanie rysunku żurnalowego za pomocą kalki technicznej.

Sposób wykonania ćwiczenia

Aby wykonać ćwiczenie, powinienes:

- 1) zapoznać się z techniką kopiowania za pomocą kalki technicznej (materiał nauczania pkt. 4.2.1.),
- 2) wybrać rysunek do kopiowania,
- 3) wykonać kopiowanie na kalkę techniczną,
- 4) wykonać kopiowanie rysunku z kalki technicznej na arkusz rysunkowy,
- 5) wykończyć kolorystycznie wykonaną kopię,
- 6) zaprezentować wykonane ćwiczenie,
- 7) dokonać oceny ćwiczenia.

Wyposażenie stanowiska pracy:

- narzędzia i przybory do rysowania,
- arkusze papieru A4,
- kalka techniczna,
- literatura z rozdziału 6.

Ćwiczenie 3

Wykonaj skalowanie rysunku żurnalowego.

Sposób wykonania ćwiczenia

Aby wykonać ćwiczenie, powinienes:

- 1) wybrać rysunek do skalowania,
- 2) nanieść na rysunek żurnalowy siatkę geometryczną,
- 3) na arkuszu rysunkowym nanieść siatkę geometryczną o zmniejszonych lub zwiększonych wymiarach,
- 4) wykonać kopiowanie rysunku w zmienionej skali,
- 5) wykończyć kolorystycznie wykonaną kopię,
- 6) zaprezentować wykonane ćwiczenie,
- 7) dokonać oceny ćwiczenia.

Wyposażenie stanowiska pracy:

- narzędzia i przybory do rysowania,
- narzędzia kreślarskie,
- arkusze papieru A4,
- literatura z rozdziału 6.

4.2.4. Sprawdzian postępów

Czy potrafisz:	Tak	Nie
1) podać rodzaje rysunku odręcznego?	..	..
2) zdefiniować rysunek żurnalowy?	..	..
3) podać charakterystyczne cechy rysunku żurnalowego?	..	..
4) podać jakie przepisy określają rodzaje linii rysunkowych?	..	..
5) co to jest kopiowanie rysunków żurnalowych?	..	..
6) podać technikę kopiowania rysunku żurnalowego?	..	..
7) podać technikę skalowania rysunku żurnalowego?	..	..

4.3. Symbole zabiegów fryzjerskich

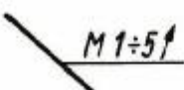
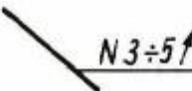
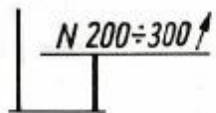
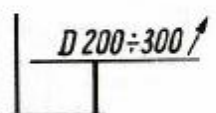
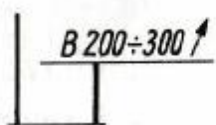
4.3.1. Materiał nauczania

We fryzjerstwie stosuje się zabiegi zmieniające formę fryzury. Do czytelnego wykonania rysunku złożeniowego fryzury stosuje się umowne znaki-symboly zabiegów fryzjerskich.

Rysunkowe symbole strzyżenia włosów

Symbole strzyżenia włosów przedstawiają w uproszczeniu cienką linią profil głowy, grubszą linią odwzorowanie włosa po odcięciu. Określenia liczbowe wskazują w milimetrach długość włosa. Strzałka oznacza kierunek włosa, a litera odnosi się do rodzaju narzędzia.

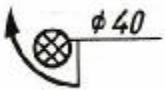

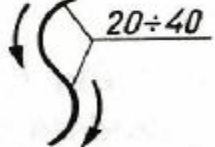

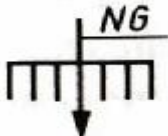
Tabela 2. Rysunkowe symbole strzyżenia włosów

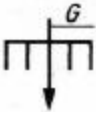

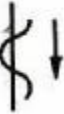
Zabieg	Symbol
Golenie brzytwą	
Strzyżenie maszynką	
Strzyżenie nożyczkami. Ścinanie	
Degażowanie nożyczkami	
Degażowanie degażówkami	
Degażowanie brzytwą	

Rysunkowe symbole technik formowania elementów włosów

Grubsza kreska oznacz zabieg, liczby na kresce wymiarowej określają grubość lub średnicę narzędzia lub odnoszą się do średnicy formowanego elementu. Literami określono nazwy narzędzi, strzałki wskazują, kierunek działania narzędzia przy zabiegu lub kierunek włosów.

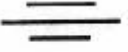

Tabela 3. Rysunkowe symbole technik formowania elementów włosów.

Zabieg	Symbol
Pierścionek	
Papilot	
Nawijanie włosów na wałek	
Nawijanie włosów okrągłym żelazkiem	
Układanie włosów płaskim żelazkiem	
Układanie fal na wodę	
Układanie fal okrągłym żelazkiem	
Formowanie nasadką szczelinową	
Formowanie nasadką grzebieniovą	

Formowanie nasadką szczotkową	
Czesanie grzebieniem	
Czesanie szczotką	
Tapirowanie	

Symbole pomocnicze dla technik strzyżenia i formowania elementów odnoszą się do strzyżenia włosów i formowania elementów fryzur. Określają stosunek elementów względem głowy oraz wzajemny stosunek względem siebie. Liczba przy rysunku określa rozmiar elementu.

Tabela 4. Symbole pomocnicze

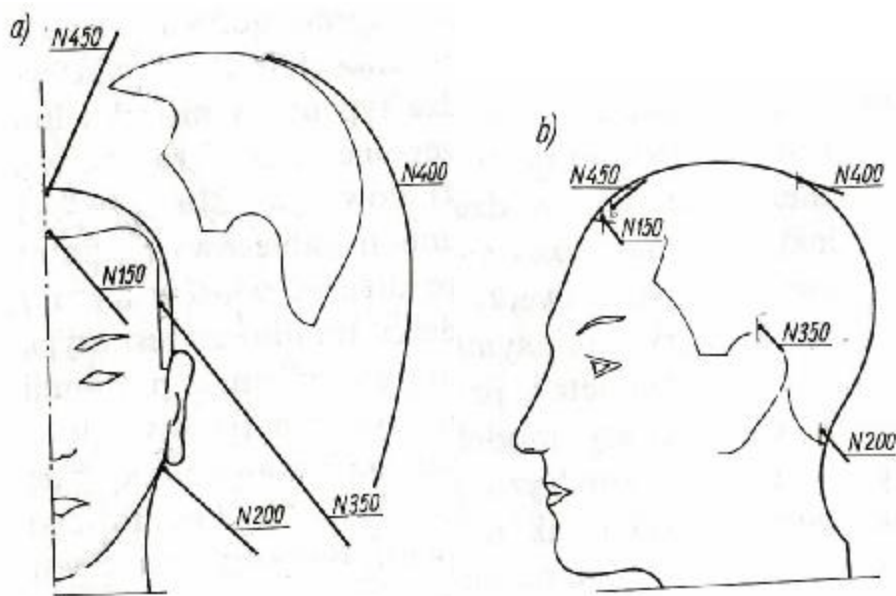
Określenie symbolu	Symbol
Kształt płaski	
Kształt wypukły	
Kształt walcowaty	
Elementy równoległe	
Element równoległy osią do podstawy	
Element prostopadły osią do podstawy	
Symetria elementów	
Krzyżowanie się elementów	

Miejsce elementu	
Linia podziału zespołu elementów fryzury	
Element poziomy leżący	
Element pionowy	

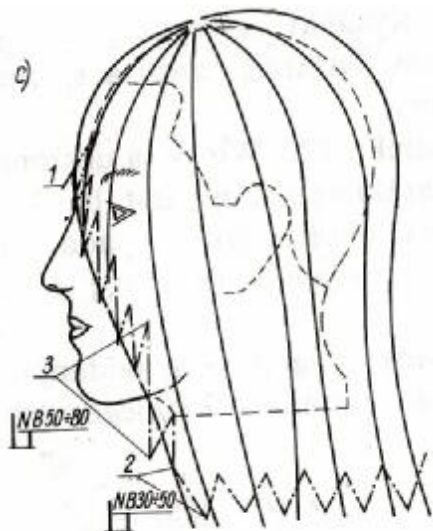
Rysunek złożeniowy fryzury

Rysunki fryzury zawierające wyczerpujące informacje dotyczące sposobu wykonania fryzury oraz zastosowania narzędzi i technik określane są **rysunkami złożeniowymi**. Przedstawiają etapy wykonania fryzury na schematach głowy w różnym położeniu. Pojedyncze rysunki wchodzące w skład rysunku złożeniowego określane są jako **rysunki zabiegowe**, ponieważ ukazują poszczególne etapy wykonania fryzury.

Pierwszym etapem wykonania rysunku złożeniowego jest przygotowanie rysunku fryzury. Może on być zastąpiony przez fotografię fryzury. Następnie wykonuje się na schematach głowy sposoby ścinania włosów niezbędne do uzyskania zaplanowanej fryzury.

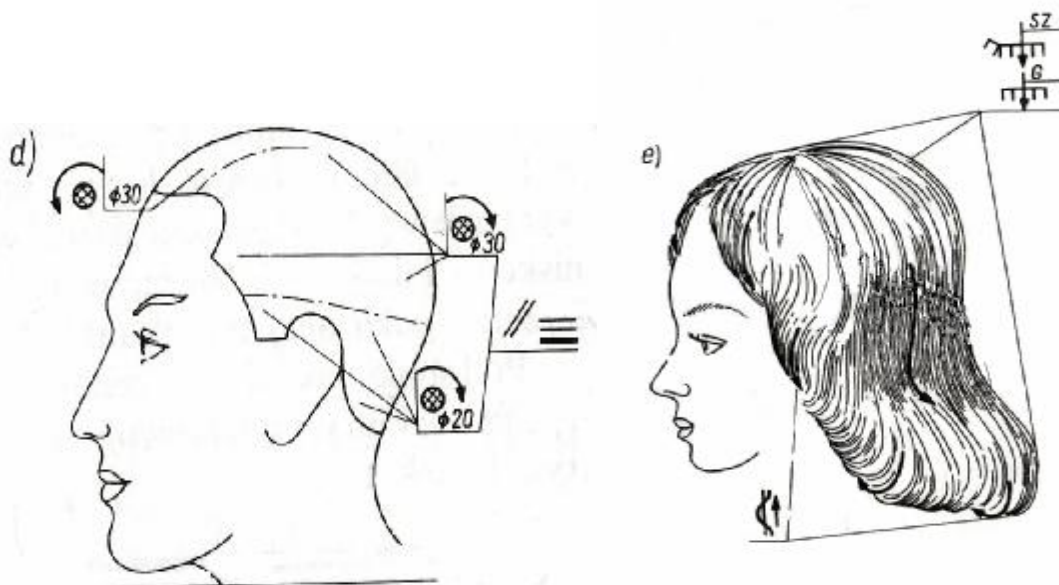

Rys. 5. Etapy wykonania rysunku

Rys. 6. Sposoby formowania fryzur

Następnie nanosi się sposoby formowania elementów fryzur.

Rys. 7. Sposoby opisu

Końcowym etapem pracy nad rysunkiem złożeniowym fryzury jest przygotowanie opisu wykonania fryzury.

4.3.2. Pytania sprawdzające

Odpowiadając na pytania, sprawdzisz, czy jesteś przygotowany do wykonania ćwiczeń.

1. W jakim celu wprowadzono rysunkowe symbole zabiegów fryzjerskich?
2. Na jakie grupy dzielą się rysunkowe symbole zabiegów fryzjerskich?
3. Jak określa się narzędzia fryzjerskie w symbolice zabiegów fryzjerskich?
4. Jakie zapisy określają długość włosów?
5. Jakie zapisy określają techniki formowania elementów włosów?
6. Jak wykonuje się rysunek złożeniowy fryzury?

4.3.3. Ćwiczenia

Ćwiczenie 1

Wykonaj rysunek złożeniowy fryzury damskiej.

Sposób wykonania ćwiczenia

Aby wykonać ćwiczenie, powinieneś:

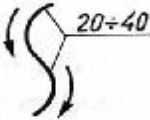
- 1) zapoznać się z rysunkowymi symbolami zabiegów fryzjerskich (materiał nauczania pkt. 4.3.1.),
- 2) zaprojektować fryzurę damską,
- 3) zaznaczyć na szablonach głowy odpowiednie symbole,
- 4) wykonać opis fryzury,
- 5) zaprezentować wykonane ćwiczenie,
- 6) dokonać oceny ćwiczenia.

Wyposażenie stanowiska pracy:

- narzędzia i przybory rysunkowe,
- materiały piśmiennicze,
- szablony głowy człowieka,
- arkusze papieru A4,
- literatura z rozdziału 6.

Ćwiczenie 2

Uzupełnij tabelę:

Określenie symbolu	Symbol
	
Kształt wypukły	
	
	
Strzyżenie maszynką	
Degażowanie nożyczkami	
	
	

Formowanie nasadką grzebieniową	
Kształt walcowaty	

Sposób wykonania ćwiczenia

Aby wykonać ćwiczenie, powinieneś:

- 1) zapoznać się z rysunkowymi symbolami zabiegów fryzjerskich (materiał nauczania pkt. 4.3.1.),
- 2) wpisać odpowiedź do tabeli,
- 3) porównać swoją tabelę z tabelami opracowanymi przez koleżanki/ kolegów.

Wyposażenie stanowiska pracy:

- karta ćwiczenia,
- materiały piśmiennicze,
- literatura z rozdziału 6.

4.3.4. Sprawdzian postępów

Czy potrafisz:

	Tak	Nie
1) podać rysunkowe symbole zabiegów fryzjerskich?	..	..
2) zdefiniować rysunek złożeniowy?	..	..
3) podać charakterystyczne cechy rysunku złożeniowego?	..	..
4) podać podział rysunkowych symboli zabiegów fryzjerskich?	..	..
5) podać sposób wykonania rysunku złożeniowego fryzury?	..	..

4.4. Rysunek instruktażowy

4.4.1. Materiał nauczania

Rysunek złożeniowy fryzury wykonywany jest przy pomocy rysunkowych symboli zabiegów fryzjerskich. Wymaga dobrej ich znajomości. W specjalistycznych pismach i wydawnictwach częściej można spotkać uproszczone rysunki przedstawiające sposób wykonywania określonej fryzury. Taki uproszczony rysunek określany jest jako rysunek instruktażowy. Do jego wykonania nie stosuje się rysunkowych symboli zabiegów fryzjerskich. Wskazówki dotyczące wykonania są bardzo uproszczone. Rysunki instruktażowe mogą opisywać strzyżenie, koloryzację lub czesanie fryzur.

Rysunki opisujące strzyżenie fryzury

Rys. 8. Rysunek gotowej fryzury
(może być zastąpiony przez fotografię lub występować z nią równolegle)

Rys. 9. Etapy czynności przy strzyżeniu włosów

Rys. 10. Etapy czynności przy stryżeniu włosów cd.

Rysunki instruktażowe opisujące koloryzację włosów

Rys. 11. Wyznaczenie separacji brzegowej wokół twarzy

Rys. 12. Wyznaczenie kolejnych separacji na linii karku.

Rys. 13. Nakładanie preparatu kolorującego.

Rys. 14. Nakładanie preparatu kolorującego na wierzchołku głowy.

Rysunki instruktażowe opisujące czesanie

Rys. 15. Rysunek żurnalowy fryzury.

Rys. 16. Podział włosów i sposób zapięcia klipsem.

Rys. 17. Utrwalanie fryzury.

Rys. 18. Formowanie loków.

4.4.2. Pytania sprawdzające

Odpowiadając na pytania, sprawdzisz, czy jesteś przygotowany do wykonania ćwiczeń

1. W jakim celu wykonuje się rysunki instruktażowe fryzur?
2. Co to jest rysunek instruktażowy?
3. Jakie są cechy rysunku instruktażowego?
4. Jakie są rodzaje rysunków instruktażowych?
5. Jakie czynności mogą być opisane za pomocą rysunków instruktażowych?

4.4.3. Ćwiczenia

Ćwiczenie 1

Wykonaj rysunek instruktażowy separacji włosów do wybranej koloryzacji.

Sposób wykonania ćwiczenia

Aby wykonać ćwiczenie, powinieneś:

- 1) zapoznać się ze sposobem rysowania elementów twarzy (materiał nauczania pkt. 4.4.1.),
- 2) narysować na szablonach głowy kolejne etapy separacji włosów do wybranej koloryzacji,
- 3) zaprezentować wykonane ćwiczenie,
- 4) dokonać oceny ćwiczenia.

Wyposażenie stanowiska pracy:

- narzędzia i przybory rysunkowe,
- materiały piśmiennicze,
- arkusze papieru A4,
- szablony głowy,
- literatura z rozdziałem 6.

Ćwiczenie 2

Wykonaj rysunek instruktażowy dowolnie wybranej fryzury.

Sposób wykonania ćwiczenia

Aby wykonać ćwiczenie, powinieneś:

- 1) zapoznać się ze sposobem rysowania elementów twarzy (materiał nauczania pkt. 4.4.1.),
- 2) narysować na szablonach głowy kolejne etapy wykonywania fryzury,
- 3) zaprezentować wykonane ćwiczenie,
- 4) dokonać oceny ćwiczenia.

Wyposażenie stanowiska pracy:

- narzędzia i przybory rysunkowe,
- materiały piśmiennicze,
- arkusze papieru A4,
- szablony głowy,
- literatura z rozdziału 6.

4.4.4. Sprawdzian postępów

Czy potrafisz:

	Tak	Nie
1) podać zastosowanie praktyczne rysunków instruktażowych?	..	..
2) zdefiniować rysunek instruktażowy?	..	..
3) podać charakterystyczne cechy rysunku instruktażowego?	..	..
4) podać sposób wykonania rysunku instruktażowego?	..	..
5) uzasadnić praktyczne zastosowanie rysunków instruktażowych?	..	..

5. SPRAWDZIAN OSIĄGNIĘĆ

INSTRUKCJA DLA UCZNIĄ

1. Przeczytaj uważnie instrukcję.
2. Podpisz imieniem i nazwiskiem kartę odpowiedzi.
3. Zapoznaj się z zestawem pytań testowych.
4. Test zawiera 20 zadań dotyczących wykonywania rysunku instruktazowego fryzur.
5. Udzielaj odpowiedzi tylko na załączonej karcie odpowiedzi:
  - w pytaniach wielokrotnego wyboru zaznacz prawidłową odpowiedź znakiem X (w przypadku pomyłki należy błędną odpowiedź zaznaczyć kółkiem, a następnie ponownie zakreślić odpowiedź prawidłową),
  - w pytaniach z krótką odpowiedzią wpisz odpowiedź w wyznaczone pole,
  - w zadaniach do uzupełnienia wpisz brakujące wyrazy lub części zdania,
6. Pracuj samodzielnie, bo tylko wtedy będziesz miał satysfakcję z wykonanego zadania.
7. Jeśli któreś pytanie sprawia Ci trudności, przejdź do następnego, odkładając jego rozwiązanie na później, po rozwiązaniu całego testu. Trudności mogą przysporzyć Ci pytania: 15 – 20, gdyż są na poziomie trudniejszym niż pozostałe.
8. Na rozwiązanie testu masz 45 minut. Przeczytaj uważnie instrukcję.

Powodzenia

Materiały dla ucznia:

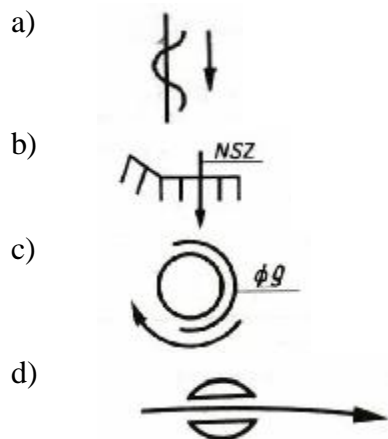
- instrukcja,
- zestaw zadań testowych,
- karta odpowiedzi.

ZESTAW ZADAŃ TESTOWYCH

1. Rysunek techniczny jest określony przez
  - a) normy polskie.
  - b) normy zakładowe.
  - c) przepisy budowlane.
  - d) ustawę.

2. Rysunki techniczne służą do
  - a) szkicowania fryzur.
  - b) odwzorowania elementu lub całości fryzur.
  - c) kolorowania fryzur.
  - d) projektowania fryzur.

3. Rysunek techniczny wykonuje się przy pomocy
  - a) linii rysunkowych jednakowej grubości.
  - b) linii rysunkowych różnej grubości.
  - c) linii ciągłych.
  - d) linii dowolnych.

4. Liniami punktowymi rysuje się
  - a) osie symetrii.
  - b) widoczne krawędzie.
  - c) urwania przedmiotów.
  - d) kontury przedmiotów.

5. Arkusz rysunkowy A3 ma wymiary
  - a) 841 x 1189.
  - b) 210 x 297.
  - c) 297 x 420.
  - d) 105 x 148.

6. Uproszczony rysunek odręczny przedstawiający projekt fryzury to
  - a) rysunek żurnalowy.
  - b) rysunek z pamięci.
  - c) rysunek techniczny.
  - d) rysunek instruktażowy.

7. Rysunek żurnalowy przedstawia
  - a) fryzurę opisaną symbolami.
  - b) szczegółowe elementy fryzury.
  - c) odzwierciedlenie fryzury z natury.
  - d) uproszczony projekt fryzury.

8. Technika skalowania rysunków żurnalowych polega na
  - a) wyznaczeniu linii poziomych.
  - b) wyznaczeniu linii pionowych.
  - c) wyznaczeniu siatki o jednakowych polach.
  - d) wyznaczeniu siatki o różnych polach.

9. Rysunkowe symbole technik strzyżenia włosów podają
- kolor włosów.
  - długość włosów.
  - rodzaj grzebienia.
  - kierunek porostu włosów.
10. Formaty arkuszy rysunkowych to
- kalka techniczna.
  - określona wielkość kartki.
  - faktura kartki.
  - kolor kartki.
11. Rysunek zabiegowy to
- zespół rysunków fryzury.
  - pojedynczy rysunek wchodzący w skład rysunku złożeniowego.
  - rysunek odręczny.
  - przekrój elementu.
12. Do wykonania rysunku złożeniowego fryzury stosuje się
- kopiowanie rysunków.
  - skalowanie rysunków.
  - rysunki zabiegowe.
  - rysunki żurnalowe.
13. Rysunek instruktażowy to
- uproszczony rysunek złożeniowy.
  - uproszczony rysunek z natury.
  - rysunek zabiegowy.
  - rysunek techniczny.
14. Rysunki instruktażowe określają między innymi czynności przy
- skalowaniu rysunku.
  - wykonaniu koloryzacji.
  - projektowaniu fryzury.
  - wykonywaniu rysunku technicznego.
15. Skalowanie rysunku to
- rysowanie z natury.
  - rysowanie odręczne.
  - kopiowanie rysunku ze zmianą jego wymiarów.
  - kopiowanie rysunku.

16. Formowanie nasadką szczotkową określa symbol

17. W rysunkowych symbolach technik ścinania włosów zamieszczono informacje o

- a) stosowanym narzędziu.
- b) formowaniu fryzury.
- c) kolorze włosów.
- d) sposobie separacji.

18. Rysunek instruktażowy

- a) posiada określoną liczbę rysunków składowych.
- b) musi być wykonany na szablonach głów ludzkich.
- c) może być wykonany za pomocą uproszczonych rysunków.
- d) posiada określone symbole opisujące rysunek.

19. W skład rysunkowych symboli zabiegów fryzjerskich wchodzi

- a) symbole kolorów farb fryzjerskich.
- b) symbole technik formowania włosów.
- c) symbole arkuszy rysunkowych.
- d) symbole ołówków.

20. Cechy rysunku żurnalowego to

- a) uszczegółowienie fryzury.
- b) wydłużenie linii poziomych.
- c) zniekształcenie proporcji dla podkreślenia elementu.
- d) opisanie symbolami.

KARTA ODPOWIEDZI

Imię i nazwisko .....

Wykonywanie rysunku instruktażowego fryzur

Zakreśl prawidłową odpowiedź.

Nr zadania	Odpowiedź				Punkty
1	a	b	c	d	
2	a	b	c	d	
3	a	b	c	d	
4	a	b	c	d	
5	a	b	c	d	
6	a	b	c	d	
7	a	b	c	d	
8	a	b	c	d	
9	a	b	c	d	
10	a	b	c	d	
11	a	b	c	d	
12	a	b	c	d	
13	a	b	c	d	
14	a	b	c	d	
15	a	b	c	d	
16	a	b	c	d	
17	a	b	c	d	
18	a	b	c	d	
19	a	b	c	d	
20	a	b	c	d	
Razem:					

6. LITERATURA

1. Buscher Ch.: Znajdź swój kolor. Wyd. MUZA S.A., Warszawa 1992
2. Cieślak F.: Rysunek zawodowy dla zasadniczych szkół fryzjerskich. Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 1994
3. Fryzjerstwo wraz z poradami kosmetycznymi – podręcznik do nauki zawodu. Wyd. REA s.j., Warszawa 2000
4. Lühr G. Stylizacja- elementy projektowania fryzur. Wyd. REA s.j., Warszawa 2006
5. Kuss E., Sedlmaier S.: Stylizacja twarzy. Grupa wydawnicza Bertelsman Media Diagenes, Warszawa 2001
6. Sheybal S.: Kompozycja plastyczna. PZWS, Warszawa 1964
7. Sumirska Z. (red.): Stylizacja, P.P.H.U. „SUZI”, Warszawa 2004
8. Zeszyt ćwiczeń do nauki zawodu – Wiedza o stylach fryzjerskich i kształtowaniu fryzur. Wyd. REA s.j., Warszawa 2000
9. Czasopisma: Paryska fryzura, Świat fryzjerstwa, LAURENT – fryzury.